

MOLDOVA

Constituția asigură libertatea de credință, însă legea include și restricții care au împiedicat uneori activitățile unor grupuri religioase. Noua lege cu privire la cultele religioase, intrată în vigoare în 2007, simplifică în teorie procedurile de înregistrare și înlesnește accesul grupurilor religioase la locurile publice pentru desfășurarea activităților cu caracter religios.

În general, guvernul a respectat în practică libertatea religioasă. În perioada de timp cuprinsă în acest raport guvernul nu și-a schimbat poziția față de respectarea libertății de credință. Guvernul a înregistrat un grup religios (afiliat cu un grup înregistrat anterior) și a continuat să respingă înregistrarea anumitor grupuri, care încearcă să obțină statut legal. În Transnistria, regiune separatistă care nu se află sub controlul guvernului, autoritățile au respectat, în general, drepturile grupurilor înregistrate, dar au continuat să respingă înregistrarea unor grupuri religioase minoritare și să-i persecute pe membrii acestora. Toate referințele din acest raport privesc doar teritoriile controlate de guvernul recunoscut pe plan internațional, în afară de cazurile specific menționate diferit.

Potrivit membrilor Martorilor lui Iehova, au existat, în societate, inclusiv în regiunea separatistă a Transnistriei, multe abuzuri bazate pe apartenența, credințele sau practicile religioase ale acestui grup.

Ambasada Statelor Unite și-a exprimat îngrijorarea la nivelurile superioare ale guvernului cu privire la persistentele greutăți întâmpinate la înregistrare de unele grupuri religioase. În februarie 2009, ambasadorul american a găzduit cea de a treia întrunire a liderilor grupurilor religioase pentru sprijinirea lărgirii libertății religioase în țară.

Partea I – Demografia cultelor religioase

Țara are o suprafață de circa 33.800 km² (aprox. 13.000 de mii pătrate) și o populație de 3,95 milioane de locuitori, inclusiv 528.600 locuitori în regiunea controlată de secesioniștii din Transnistria.

Religia predominantă este religia creștină-ortodoxă. După diverse estimări, peste 90% din populație aparține nominal uneia din cele două mitropolii ortodoxe, a Moldovei (BOM) sau a Basarabiei (BOB).

Potrivit guvernului, Biserica Ortodoxă din Moldova (BOM) – [*Mitropolia Chișinăului și a Întregii Moldove*], care este subordonată Bisericii Ortodoxe Ruse, are 1.281 de parohii, mănăstiri, seminarii și alte entități; Biserica Ortodoxă din Basarabia (BOB) – [*Mitropolia Basarabiei*], subordonată Bisericii Ortodoxe Române, are 309 astfel de entități; iar Biserica Ortodoxă Rusă de Rit Vechi (credincioșii de rit vechi) are 15 parohii. Nu există informații despre numărul de parohii sau enoriași ai Adevăratei Biserici Ortodoxe din Moldova (cunoscută și sub numele de Biserica Ortodoxă Rusă din Străinătate). Martorii lui Iehova au raportat că au 239 de congregații, inclusiv 31 în regiunea separatistă Transnistria. Potrivit Alianței Mondiale Baptiste, Uniunea Bisericilor Creștine Evanghelice Baptiste din Moldova are 313 biserici și 20.391 de membri. În noiembrie 2008, Federația Baptistă Europeană a declarat că sute de misionari autohtoni sunt angrenați în constituirea a 40 de noi biserici baptiste în țară.

Datele guvernului mai consemnează, în ordine cronologică după data înregistrării, încă 2.327 de grupuri religioase înregistrate până la 11 iunie 2008. Lista nu este defalcată pe parohii locale și confesiuni și nu precizează confesiunile tutelare de care țin diversele parohii individuale.

Aderenții celorlalte grupuri religioase, care împreună constituie sub 10% din populație, includ romano-catolici, baptiști, pentecostali, adventiști de ziua a șaptea, musulmani, martori ai lui Iehova, adepți ai credinței Baha'i, evrei, adepți ai reverendului Sun Myung Moon (Biserica Unificării), molokani (un grup rusesc), evrei mesianici, luterani, prezbiterieni și adepți ai altor grupuri creștine carismatice și evanghelice.

În Transnistria, cea mai mare organizație religioasă este BOM. Celelalte grupuri includ romano-catolici, ortodocși de rit vechi, baptiști, adventiști de ziua a șaptea, protestanți evanghelici și carismatici, evrei și luterani.

La 31 martie 2009, Ministerul Justiției a înregistrat Cultul Creștin Apostolic Armenesc și una din comunitățile sale religioase. Ministerul Justiției susține că acest Cult Creștin Apostolic Armenesc diferă de Biserica Apostolică Armenească, înregistrată în 1995 și care are două comunități religioase. Ambele organizații au aceeași adresă, dar sunt entități juridice diferite.

Ministerul Justiției nu a consimțit să precizeze numărul de cereri de înregistrare depuse în perioada de timp din raport. Cu toate acestea, Ambasada a primit înștiințări din partea unor grupuri de musulmani și de Falun Gong [adepți ai

practicilor chinezeși Falun Gong și Falun Dafa] despre respingerea de către Ministerul Justiției a numeroase cereri de înregistrare ale acestor grupuri.

Partea a II-a – Respectul guvernului față de libertatea de credință

Cadrul legal-politic

Constituția asigură libertatea de credință, iar celelalte legi și măsuri politice contribuie, în general, la libera practicare a religiei. Legea cu privire la cultele religioase, intrată în vigoare în 2007, simplifică în teorie procedurile de înregistrare și înlesnește accesul grupurilor religioase la locurile publice pentru desfășurarea activităților religioase. Legea include însă și restricții care au împiedicat uneori activitățile unor grupuri religioase.

Legea cu privire la cultele religioase recunoaște rolul Bisericii Ortodoxe în istoria țării, simplifică procedura de înregistrare și înlesnește accesul grupurilor confessionale la locurile publice, cerând doar ca grupurile să convină din timp cu autoritățile locale asupra acestor locuri. Toate grupurile, înregistrate sau nu, au libertatea de a-și oficia slujbele religioase și toate au raportat că au access liber la locurile publice pentru activitățile lor. Cu toate acestea, până la încheierea perioadei de timp din raport, un singur grup religios neînregistrat, Cultul Creștin Apostolic Armenesc, obținuse statut legal prin intermediul noilor proceduri de înregistrare. După ce, în octombrie 2007, sarcina pentru înregistrarea cultelor religioase a fost transferată de la Serviciul de Stat pentru Problemele Cultelor (SSPC) la Ministerul Justiției, trei grupuri musulmane au încercat să se înregistreze și nu au reușit.

La adoptarea noii legi cu privire la cultele religioase, parlamentul nu a luat în considerație preocupările Consiliului Europei (CE), care, exprimate în aprilie 2007, recomandă adoptarea unei legislații care să definească clar drepturile unui grup religios de înregistrare ca și comunitate religioasă oficială și drepturile la recurs în caz de refuz. De asemenea, CE a cerut parlamentului să definească clar dreptul de înregistrare, inclusiv dreptul privind obținerea personalității juridice depline, pentru toate comunitățile religioase, chiar și pentru cele cu sub 100 de membri. În plus, CE a recomandat parlamentului să precizeze condițiile în care Ministerul Justiției poate cere, în instanță, interzicerea activităților anumitor comunități religioase.

Înregistrarea conferă statut legal grupurilor religioase, dându-le posibilitatea de a avea bunuri, de a deschide conturi bancare și de a angaja salariați. Bisericile

individuale sau filialele organizațiilor religioase înregistrate nu sunt obligate să se înregistreze la Ministerul Justiției atâta timp cât nu efectuează tranzacții oficiale și nu primesc donații ca entități juridice locale. Pentru aceste filiale locale neînregistrate, organizația tutelară trebuie să-și exercite autoritatea în aceste domenii. Grupurile neînregistrate nu pot avea proprietate, nu pot obține autorizație de construcție de biserici sau seminarii, nu pot deschide conturi bancare, nu pot angaja salariați și nu pot obține spații în cimitirele publice în numele lor.

Procedura de înregistrare a unei organizații religioase este aceeași pentru toate grupurile. Organizația respectivă trebuie să înainteze Ministerului Justiției o declarație cu denumirea ei exactă, principiile fundamentale de credință, structura organizației, domeniile de activitate, resursele financiare precum și drepturile și obligațiile membrilor. Dacă cererea de înregistrare este făcută conform legii, Ministerul Justiției este obligat, prin lege, să înregistreze organizația religioasă în decurs de 15 zile. La cererea Ministerului Justiției, o judecătorie poate suspenda statutul legal al unei organizații religioase pe timp de 12 luni, dacă aceasta „desfășoară activități care contravin Constituției sau legilor” sau dacă „periclitează securitatea statului, ordinea publică sau viața și securitatea populației”.

Legea asigură comunităților religioase locale libertatea de a-și schimba afilierea confesională sau de a se autodizolva. La cererea unor persoane din instituțiile de stat și cu aprobarea administrației instituției respective, toate grupurile religioase au permisiunea de a oficia servicii religioase în incinta instituțiilor de stat, inclusiv în orfelinate, spitale, școli și secții sau clădiri militare sau ale poliției.

Legea permite misionarilor să semneze contracte de muncă cu organizațiile religioase, ceea ce, în teorie, ar trebui să ușureze procesul obținerii permisului de ședere în țară, dar legea nu impune obligatoriu existența unor astfel de contracte de muncă. Totuși, Biroul Migrație și Azil (din Ministerul Afacerilor Interne), care gestionează permisele de ședere temporară, a cerut grupurilor religioase să încheie cu angajații misionari contracte de muncă în care se specifică salariile lor. Această obligație a fost impusă chiar și atunci când misionarii și-au donat serviciile sau au fost sponsorizați și plătiți de biserici din străinătate. Prin impunerea obligației ca străinii să aibă drept de muncă, Biroul Migrație și Azil și Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, adică forul care acordă dreptul de muncă, de fapt nu au permis străinilor să lucreze ca voluntari neplătiți.

Drepturile la libertatea religioasă, asigurate de legea precedentă cu privire la religie, sunt păstrate și în legea nouă. Aceasta garantează libertatea de conștiință și credință, le permite activități alternative celor care, din considerente religioase,

refuză serviciul militar, apără secretul confesiunilor făcute preotului la spovedanie și permite cultelor religioase să înființeze asociații și fundații.

Amendamentele la lege, care ar putea fi folosite pentru limitarea libertății religioase, includ următoarele: obligația de a avea cel puțin 100 de cetățeni fondatori pentru a se putea înregistra ca organizație religioasă (unii membri ai grupurilor religioase obiectează împotriva dezvăluirii datelor lor oficiale în documentul de înregistrare, apelând la un articol din lege care stipulează că „orice cerere de menționare a afilierii confesionale în documente oficiale este ilegală”); existența unei definiții mai amănunțite a „prozelitismului abuziv” (incluzând „manipularea psihologică sau o diversitate de tehnici subliminale”) precum și recunoașterea de către stat a „importanței excepționale și a rolului fundamental al religiei creștin-ortodoxe, în special al Bisericii Ortodoxe din Moldova, în viața, istoria și cultura poporului din Republica Moldova”.

Un nou Cod al Contravențiilor (cunoscut anterior sub numele de Codul Contravențiilor Administrative) a fost adoptat pe 24 octombrie 2008, publicat la 16 ianuarie 2009 și a intrat în vigoare pe 31 mai 2009. Articolul 54 din Cod prevede sancționarea cu amenzi între 700 și 4.000 de lei (de la 63 la 360 de dolari americani) pentru încălcarea libertății religioase. Prevede, de asemenea, expulzarea credincioșilor religioși străini care desfășoară activități religioase în locurile publice, fără înștiințarea prealabilă a primăriei. Acest articol este însă în contradicție cu hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO). De aceea, pe 9 februarie 2009, Comisia Guvernamentală Permanentă, înființată în septembrie 2008 pentru executarea hotărârilor CEDO, a chemat Ministerul Afacerilor Interne (MAI), Procuratura Generală și Curtea Supremă de Justiție să ia măsurile necesare pentru împiedicarea expulzării credincioșilor religioși străini care încalcă articolul 54. Ca rezultat, MAI a emis pe 23 februarie 2009 un ordin care precizează că articolul 54 nu se va aplica. La momentul scrierii acestui raport nu există informații care să indice că sancțiunile articolului 54 s-au aplicat.

Legislația Moldovei prevede alternative pentru refuzul serviciului militar pe considerente religioase. Legislația transnistreană nu conține astfel de prevederi de servicii alternative. În conformitate cu Articolul 325 al Codului Penal transnistrean, cei care se sustrag serviciului militar pot fi pedepsiți cu amenzi între 4.427 și 10.710 ruble transnistrene (de la 527 la 1.275 dolari americani) sau cu închisoare până la doi ani.

Nu există religie de stat, dar Biserica Ortodoxă din Moldova (BOM) se bucură de un tratament preferențial din partea guvernului. Mitropolitul Chișinăului și al

Întregii Moldove are pașaport diplomatic, participă ca unică personalitate religioasă la unele sărbători naționale și apare cu regularitate pe prima pagină a ziarelor care sprijină guvernul. Canalele de televiziune progubernamentale arată cu regularitate vizitele unor înalți demnitari la bisericile și mănăstirile BOM. Diverse instituții, ca școlile de stat și spitalele, expun icoane pe pereți.

Guvernul a sprijinit public strângerea de fonduri pentru repararea și restaurarea mănăstirilor Căpriană și Curchi. La 28 august 2008, președintele Voronin a participat la consacrarea Mănăstirii Căpriană și i-a elogiât pe cetățenii și „agenții economici naționali și internaționali,” care au strâns aproximativ 82 de milioane de lei (8 milioane de dolari americani) pentru reconstruirii mănăstirii. La 21 noiembrie 2008, președintele a declarat într-un discurs public că mănăstirea Curchi este „un adevărat loc de pelerinaj pentru poporul moldovean” și a remarcat că repararea și reconstruirea mănăstirilor sunt „exemple de cooperare între societate, guvern și Biserică”.

În campania electorală, președintele Voronin s-a adresat clerului Mănăstirii Condița, spunând, pe 22 februarie, că Partidul Comuniștilor (PCRM) este singurul partid care a ajutat Biserica. Afirmând că „Iisus Hristos a fost primul comunist”, a adăugat apoi că PCMR este întocmai ca BOM, iar toate celelalte partide sunt la fel ca BOB. El i-a îndemnat pe preoți să voteze pentru el, ca persoană „care a făcut foarte mult pentru Biserică”, chiar dacă ei nu pot sprijini PCRM-ul în mod public.

Spre deosebire de Biserica Romano-Catolică, care și-a îndemnat preoții să le recomande enoriașilor să studieze platformele partidelor și să participe la alegerile parlamentare din 5 aprilie, BOM nu a făcut astfel de declarații, afirmând că biserica este „un loc sfânt, rezervat doar rugăciunii”. Doi bapțiști cu prestigiu au candidat în alegerile parlamentare, reprezentând Partidul Liberal Democrat și Partidul Popular Creștin Democrat, fără a atrage comentarii negative cu referire la apartenența lor religioasă.

Guvernul celebrează următoarele sărbători religioase ca festivități naționale: Crăciunul ortodox [pe stil vechi], Paștele ortodox, a doua zi de Paști și Paștele Blajinilor (o comemorare a morților) [la o săptămână după a doua zi de Paști].

Misionarii străini pot rămâne în țară timp de 90 de zile cu viză turistică. Străinii religioși angajați în muncă trebuie să se înregistreze la – și să primească documente de la – Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, Biroul Migrație și Azil și Ministerul Dezvoltării Informaționale.

Conform legislației educației, „educația morală și spirituală” este obligatorie în învățământul primar și facultativă în cel secundar și universitar. Religia se predă în unele școli, dar orele se țin doar la cererea părinților și în funcție de existența fondurilor necesare.

Două școli publice și o grădiniță sunt deschise teoretic doar elevilor evrei; în practică, însă, sunt admiși și copiii care aparțin altor religii. O grădiniță din Chișinău are „o grupă specială de evrei”. Elevii evrei nu sunt obligați să frecventeze doar aceste școli.

La 29 noiembrie 2008, Sovietul Suprem al regiunii separatiste Transnistria a adoptat o nouă Lege cu privire la libertatea de conștiință și organizațiile religioase, dar Igor Smirnov, conducătorul regiunii, i-a opus vetoul său. La 4 februarie 2009, Sovietul Suprem a anulat vetoul lui Smirnov. Pentru prima dată, legislația permite înregistrarea juridică a organizațiilor religioase. Comisariatul pentru Problemele Cultelor a fost desființat, iar autoritatea acordării înregistrărilor a fost transferată „Ministerului” Justiției transnistrean.

Noua legislație transnistreană recunoaște rolul Bisericii Ortodoxe în istoria regiunii. Toate religiile, înregistrate sau nu, au libertatea săvârșirii slujbelor lor, iar această libertate este acordată și cetățenilor străini.

Cu toate acestea, legislația transnistreană prevede și îngrădiri ale dreptului la libertatea de conștiință și credință, dacă este necesar pentru apărarea ordinii constituționale, a moralității, a drepturilor, intereselor și sănătății cetățenilor sau pentru apărarea și securitatea statului.

Organizațiilor religioase nu li se permite să participe la alegeri, la activitățile partidelor politice sau să sprijine organizațiile neguvernamentale (ONG) implicate în alegerile de orice fel.

În Transnistria, educația religioasă poate fi accesibilă, dar doar dacă părinții și tutorii țin cont de drepturile copilului la libertatea de conștiință. Educația religioasă este permisă în afara programului în școlile publice și particulare, la cererea părinților și tutorilor și dacă este acceptată de copil.

Pentru obținerea înregistrării legale în Transnistria, o organizație religioasă locală trebuie să aibă minimum 10 membri (de la 18 ani în sus) cu domiciliul permanent în Transnistria și să poată dovedi că există în regiune de cel puțin 10 ani. O organizație religioasă locală se mai poate înregistra și ca parte a unei organizații

religioase centralizate, care trebuie să fie constituită din cel puțin trei organizații religioase locale. Organizațiile religioase trebuie să informeze anual autoritățile care acordă înregistrarea despre intenția lor de a-și continua activitatea și în anul următor.

Pentru obținerea înregistrării oficiale în Transnistria, organizațiile religioase trebuie să prezinte următoarele documente: cerere de înregistrare, lista membrilor fondatori cu toate datele lor personale, statutul organizației religioase, procesul verbal al întrunirii de constituire, dovadă că activează de cel puțin 10 ani, doctrina de bază a religiei respective, listă detaliată cu persoanele de legătură din conducerea organizației și o chitanță oficială de plată a impozitelor. Apoi „Ministerul” Justiției transnistrean trebuie să ia o hotărâre asupra acordării înregistrării. Dacă „Ministerul” hotărăște să întreprindă o „evaluare din punct de vedere religios”, înregistrarea se poate amâna cu până la șase luni. Procedurile evaluărilor sunt stabilite de „președintele” Transnistriei.

Legislația transnistreană reglementează, de asemenea, activitatea și înregistrarea misiunilor religioase străine, dar stipulează că organizațiile religioase străine nu pot desfășura activități religioase și nu se bucură de statutul de organizație religioasă decât dacă sunt înregistrate oficial. Forul care acordă înregistrarea („Ministerul” Justiției transnistrean) verifică statutul religiei respective, scopurile și activitățile ei. Organizațiile religioase pot fi desființate fie printr-o decizie proprie fie printr-o sentință a unei judecătoriai transnistrene. Procuratura supraveghează aplicarea legislației libertății de credință. Procuratura sau autoritățile administrative ale regiunii, orașului sau raionului pot cere în instanță desființarea, suspendarea sau interzicerea unei organizații religioase.

Legislația transnistreană permite ținerea de slujbe religioase în locuințe – case și apartamente –, dar nu permite ca organizațiile religioase să-și aibă sediul în locuințe. La cererea organizațiilor religioase, slujbele și ritualurile religioase sunt permise și în locuri publice: spitale, clinici, orfelinate, cămine de bătrâni și închisori. Organizațiile religioase sunt libere să producă, publice, importe și exporte tipărituri, materiale video și audio și alte articole religioase. Articolul 28 prevede pedepse penale, administrative și alte obligații pentru cei care încalcă legislația libertății de credință, dar nu dă amănunte.

Deși legea transnistreană a intrat în vigoare în martie 2009 (după ce vetoul a fost anulat), ea cere organizațiilor religioase să se armonizeze cu prevederile ei până la data de 31 decembrie 2008, pentru că altfel pot fi desființate. La momentul scrierii acestui raport, încă nu se semnalaseră consecințe legate de respingerea înregistrării.

Noua lege transnistreană nu prevede posibilitatea unor servicii alternative pentru cei care refuză serviciul militar din motive religioase.

Prevederile legislației transnistrene sunt influențate negativ de faptul că șeful fostului Comisariat pentru problemele cultelor, care a fost desființat de legea nouă, a fost numit consilier special al „președintelui” Smirnov pentru problemele cultelor. Având în vedere că „președintele” este acela care supraveghează relațiile operaționale dintre „Ministerul” Afacerilor Interne și autoritățile de înregistrare („Ministerul” Justiției) și că tot el consiliază în problemele înregistrării și desființării grupurilor religioase, consilierul său are, de fapt, puterea de a amâna sau refuza înregistrările.

Îngrădiri ale libertății religioase

Guvernul Moldovei a continuat să respingă înregistrarea unor grupuri. De exemplu, Biserica Penticostală s-a plâns că cererile ei de înregistrare a unor congregații noi au fost obstrucționate de insistența cu care Ministerul Justiției cere ca toți membrii fondatori ai unei biserici locale să semneze cererea de înregistrare, chiar dacă fondatorii au semnat deja documentele de integrare și au desemnat un singur reprezentant care să semneze cererea de integrare.

În iunie 2009, câțiva misionari străini au semnalat că autoritățile împiedicau deschiderea unor tabere de vară creștin-evangelice.

Pe 12 mai CEDO a decis în favoarea cetățeanului moldovean Talgat Masaev, care, în 2004, fusese găsit vinovat de o judecătorie locală de practicarea unei religii nerecunoscute de stat, după ce poliția a intrat în locuința sa particulară, unde el și alți musulmani se rugau, și le-a dispersat grupul. Masaev a făcut recurs împotriva sentinței la o curte de apel, care i-a respins cererea fără comentarii și nu l-a invitat să participe la audierea cazului.

CEDO a decis că statul nu trebuia să-i pedepsească pe membrii unei confesiuni religioase neînregistrate pentru că s-au rugat sau pentru că și-au manifestat în alt fel credințele religioase. CEDO a decis că astfel de acțiuni ale statului echivalează cu excluderea credințelor minoritare neînregistrate oficial la stat și cu un dictat dat de stat asupra a ce credințe pot oamenii să aibă. De asemenea, CEDO a mai hotărât că, întrucât Masaev nu a fost invitat la Curtea de Apel, acestuia i s-a refuzat soluționarea efectivă a plângerii sale.

Martorii lui Iehova au raportat numeroase cazuri de îngrădire a activităților lor religioase, inclusiv opt cazuri de persecuție din cauza refuzului de a presta serviciul militar în Transnistria. În Transnistria, doar două – la Tiraspol și Rîbnița – din cele peste 30 de congregații ale Martorilor lui Iehova aveau statut legal la încheierea perioadei de timp din raport. În Transnistria s-au semnalat 24 de cazuri de îngrădire a activității religioase a Martorilor lui Iehova. Autoritățile locale orășanești sau sătești refuză să elibereze dovada existenței sau a activității acestei comunități religioase, dovadă necesară pentru obținerea înregistrării în conformitate cu noua lege. Autoritățile locale au încercat să anuleze codul fiscal al Martorilor lui Iehova (necesar pentru tranzacțiile financiare), le-au confiscat literatură religioasă și certificatul de înregistrare a grupului din Rîbnița și au intervenit în desfășurarea unei sărbători comemorative din satul Parcani. Victoriile obținute de unii martori iehoviști în instanță au fost anulate cu regularitate și s-a ordonat rejudecarea proceselor respective.

Autoritățile transnistrene atacă statutul legal al Martorilor lui Iehova pe mai multe fronturi prin: (1) contestarea înregistrării din 1994 a grupului din Tiraspol; (2) refuzarea acreditării „liderilor” comunităților din Tiraspol și Rîbnița; (3) respingerea înregistrării de certificate noi pentru martorii lui Iehova din Tiraspol, Rîbnița, Grigoriopol și Tighina; (4) încercarea de anulare a codului fiscal al Martorilor lui Iehova; (5) confiscarea de literatură religioasă; (6) crearea de greutăți privind folosirea unor clădiri din Rîbnița; (7) confiscarea ilegală a certificatului de înregistrare a comunității din Rîbnița; (8) stânjenirea desfășurării sărbătorii comemorative din satul Parcani; (9) persecutarea membrilor din cauza poziției lor privind neutralitatea și (10) încercarea de desființare a comunității din Tiraspol și a celei din Rîbnița. Procesele sunt târăgănite de autoritățile juridice locale.

Autoritățile transnistrene au continuat intentarea de procese membrilor Martorilor lui Iehova pentru refuzul acestora de a presta serviciul militar din motive religioase. Ca urmare, între 1995 și 2008 peste 30 de credincioși au fost judecați pentru respingerea serviciului militar din motive religioase. Unii au fost condamnați la un an închisoare de îndeplinit în libertate condiționată, iar alții au primit amenzi echivalente cu între 450 și 1.000 de dolari americani. Cazurile reclamanților au fost adesea întârziate de absența judecătorilor sau a reprezentanților procuraturii la datele programate pentru audieri.

Pe 11 noiembrie 2008, Oleg Mundrescul s-a înrolat în serviciul alternativ în conformitate cu legislația Moldovei. Autoritățile transnistrene au acceptat serviciul alternativ conform cu articolul 23 al legii transnistrene a serviciului militar, lege

care scutește de recrutare pe timp de pace pe toți „cetățenii” care îndeplinesc serviciul militar sau serviciul militar alternativ în alt „stat”.

La 28 noiembrie 2008, Igor Gnilenco a fost amendat cu 5.000 de ruble transnistrene (565 de dolari americani) pentru refuzarea serviciului militar pe considerente religioase. Cazul său era în recurs la încheierea perioadei la care se referă acest raport.

Pe 12 februarie 2009, Curtea Supremă din Transnistria a respins recursul lui Nicolai Procopciuc, care, din motive religioase, protesta încă din 2007 împotriva înștiințării de a se prezenta pentru serviciul militar. În decembrie 2004, Procopciuc a fost condamnat de Tribunalul Municipal din Bender [Tighina] pentru refuzarea serviciului militar din considerente confesionale și a fost amendat cu o sumă echivalentă cu 450 de dolari americani.

La 12 februarie 2009, Curtea Supremă din Transnistria a respins recursul lui Ivan Coroliov, care, din motive religioase, protesta din 4 iunie 2007 împotriva înștiințării de a se prezenta pentru serviciul militar. Pe 9 octombrie 2008, judecătorul Curții Supreme din Transnistria i-a respins moțiunea și l-a condamnat la un an de închisoare cu suspendarea pedepsei.

Comunitățile religioase, în special protestanții, s-au plâns de formalitățile birocratice complicate de completat de către cetățenii străini pentru obținerea autorizației de a locui și munci pe tărâm religios în țară. Solicitanții trebuie să prezinte un total de 16 documente, printre care un certificat medical, o adeverință care atestă că nu au comis infracțiuni în țara de origine, o analiză a sângelui care să confirme că nu au SIDA, precum și o dovadă că au asigurare. Ei trebuie apoi să înainteze o cerere către Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă pentru dobândirea permisului de muncă. Dacă este aprobat, permisul de muncă trebuie apoi prezentat la Biroul Migrație și Azil din MAI pentru a li se elibera adeverința de imigrant. Dacă cererea este aprobată, solicitantul trebuie să prezinte permisul de muncă și adeverința de imigrant Ministerului Dezvoltării Informaționale, care îi eliberează un permis de ședere cu o valabilitate de până la un an. Doar organizațiile religioase înregistrate pot solicita un astfel de permis. Atunci când se solicită prelungirea valabilității permisului de ședere, trebuie îndeplinită aceeași procedură, cu obligația suplimentară de a se prezenta și un cazier juridic, care să ateste că solicitantul nu a comis infracțiuni în țară în timpul șederilor anterioare.

Pe 3 martie 2009, Curtea Supremă din Transnistria a respins plângerile unor martori iehoviști care ceruseră autorităților să ancheteze un incident din martie

2008, când Departamentul pentru crime economice din Parcani i-a sfătuit să nu țină o sărbătoare religioasă anuală și 40 de demonstranți s-au adunat în fața casei conducătorului iehovist cu pancarte care îi criticau pe Martorii lui Iehova ca fiind o sectă periculoasă.

La 11 aprilie 2009, doi preoți cetățeni români, care slujesc în trei parohii ale BOB din raionul Cahul, au fost opriți la punctul de frontieră Oancea-Cahul, când au încercat să reintre în țară pentru a oficia slujba de Paști. Deși preoții aceștia au permis de ședere și slujesc de mulți ani, li s-a refuzat intrarea în țară pe baza prevederilor noilor regulamente, care cer ca cetățenii români să aibă viză de intrare și invitație de la MAI.

La 30 martie 2009, primarul din Mereni a respins cererea unor martori ai lui Iehova de a li se permite construirea unui locaș de închinăciune, în ciuda rezolvării pozitive a recursurilor comunității împotriva refuzurilor anterioare până la nivelul Curții Supreme de Justiție și în ciuda ordinului dat de executorul judecătoresc din Anenii Noi în noiembrie 2008.

Autoritățile transnistrene au continuat să utilizeze, la toate nivelurile școlare, un manual care conține afirmații defăimătoare și negative despre Martorii lui Iehova.

Disputele dintre BOM și BOB asupra unor proprietăți au rămas nerezolvate. Deși legislația prevede restituirea către persoanele exilate sau persecutate politic a proprietăților confiscate în timpul regimurilor succesive fascist și sovietic, prevederile nu se aplică și la proprietățile confiscate de la organizațiile religioase sau de la părțile lor componente în perioada regimurilor succesive nazist și sovietic. Pe 19 martie 2009, Consiliul de Miniștri al Consiliului European a decis că guvernul și-a îndeplinit toate obligațiile față de BOB. Autoritățile locale pot încheia acorduri cu parohiile locale asupra restituirii proprietăților Bisericii, dar, în practică, aceste acorduri favorizează BOM aproape întotdeauna. Printre altele, din cauza faptului că guvernul a continuat să refuze retrocedarea către Mitropolia Basarabiei a arhivelor BOB confiscate în perioada sovietică (1945-1991), BOB nu a putut prezenta numărul exact al bisericilor pe care le-ar putea reclama ca foste proprietăți ale BOB.

La încheierea perioadei din raport, CEDO încă nu se pronunțase cu privire la hotărârea guvernului din 2001 de a declara BOM [Mitropolia Chișinăului] ca succesoare a Bisericii Ortodoxe Române de dinainte de Al Doilea Război Mondial în toate problemele legate de dreptul de proprietate. BOB s-a plâns că i s-a blocat accesul la documentele care atestă dreptul ei asupra a numeroase proprietăți. De

asemenea, CEDO nu s-a pronunțat nici cu privire la petiția parohiei BOB din Florești, din octombrie 2006, în care revendică drept de proprietate asupra unei biserici pe care BOM o consideră ca fiind în proprietatea ei.

Biserica Luterană revendică proprietăți care au fost în majoritate distruse în Al Doilea Război Mondial. De exemplu, o biserică luterană cu o capacitate de 400 de locuri, aflată cândva pe locul ocupat acum de clădirea președinției din Chișinău, a fost demolată de sovietici la începutul anilor 1960. Autoritățile guvernamentale au folosit argumente juridice pentru a respinge revendicările Bisericii Luterane, afirmând că proprietățile respective nu vor fi restituite, deoarece nu există suficient de mulți enoriași care să le folosească.

Abuzuri împotriva libertății religioase

În aprilie 2009, câțiva polițiști și vameși au vizitat câteva zile la rând înaintea Paștelui evreiesc, una din sinagogile din Chișinău, pretextând că au dreptul de a controla un transport de ajutor umanitar, conținând pască și alimente cușer pentru apropiata sărbătoare. Deși la graniță transportul trecuse cu bine prin vamă, funcționarii vămii au revenit în repetate rânduri – la un moment dat în număr de 17 vameși – și au deschis la întâmplare mai multe pachete cu alimente. Nu s-a făcut nicio arestare și nu s-a dat nicio amendă.

Martorii lui Iehova au raportat abuzuri numeroase în perioada de timp din raport. La 30 noiembrie 2007, Mihai Beiu, primarul satului Gvozdova, i-a atacat pe iehoviștii Victor Pătrașcu și Gheorghe Ciobanu. Beiu a declarat că nici el, nici preotul ortodox din sat și nici sătenii nu vor să-i audă pe iehoviști vorbind despre religia lor la ei în sat. Mai mult, el i-a amenințat cu violența, dacă nu-și încetează activitatea. În iulie 2008, Victor Pătrașcu a semnalat că Beiu a încetat cu persecuția și amenințările.

Pe 27 septembrie 2007, Vitalie Zicu, preotul ortodox din satul Ustia, le-a agresat verbal pe martorele lui Iehova, Natalia Roșcovan și Olesea Baltag, insultându-le și amenințându-le cu violența, dacă nu-și încetează activitatea și nu pleacă din sat. La 12 octombrie 2007, o plângere a fost depusă la secția de poliție a raionului Glodeni, iar pe 16 ianuarie 2008, o petiție a fost înaintată procuraturii raionului Glodeni. Pe 21 ianuarie 2008, Secția de poliție din Glodeni a delarat că Zicu a fost avertizat să nu mai comită astfel de abateri.

Pe 27 septembrie 2007, Petru Oltu, preotul ortodox din satul Hîrbovăț, le-a agresat pe martorele iehoviste Iulia Vizii și Aliona Raiu. Întrucât vorbeau despre religia

lor, Oltu le-a amenințat cu violența și moartea și le-a dus cu forța la primărie. La 17 octombrie 2007 a fost depusă o plângere la secția de poliție a raionului Anenii Noi, iar pe 9 ianuarie 2008, o reclamație a fost înaintată procuraturii raionului Anenii Noi. Apoi, pe 12 februarie 2008, Secția de poliție din Anenii Noi a declarat că faptele menționate în plângere nu au putut fi confirmate. Pe 21 martie 2008, a mai fost depusă încă o plângere la Procuratura raionului Anenii Noi. Pe 29 aprilie 2008, procuratura raionului Anenii Noi a confirmat că faptele din plângere sunt parțial adevărate, dar că nu există nicio bază pentru deschiderea unui caz penal. La 22 mai 2008, a fost depusă o plângere la Procuratura Generală. Pe 30 iunie 2008, Procuratura raionului Anenii Noi a declarat că nu s-a descoperit nicio contravenție, iar plângerea nu va fi reanalizată.

Pe 17 noiembrie 2007, Stepan Sârbu, primarul satului Taraclia, le-a agresat pe martorele iehoviste Zinaida Tabacari și Ana Verenjac. Sârbu le-a interzis să le vorbească sătenilor despre credința lor și le-a amenințat că va strânge un grup de oameni care să le atace. La data de 24 decembrie 2007, Zinaida Tabacari și Ana Verenjac au raportat incidentul la secția de poliție a raionului Căușeni. Poliția a respins plângerea, argumentând că faptele primarului nu cad nici sub incidența codului penal și nici sub cea a legislației administrative. La 29 aprilie 2008, a fost depusă o plângere la procuratura raionului Căușeni. Pe 7 august 2008, procurorul a respins plângerea, argumentând că nu există nicio bază pentru o anchetă penală.

Pe 29 septembrie 2007, Ilie Bulduratu, primarul din Susleni, i-a agresat pe martorii lui Iehova Andrei Negru și Ion Perlog, amenințându-i cu moartea dacă se mai întorc în sat și le vorbesc altora despre religia lor. O plângere a fost depusă la Secția de poliție a raionului Orhei în ziua de 30 octombrie 2007. Pe 9 ianuarie 2008 plângerea fost depusă la procuratura raionului Orhei. La 27 februarie 2008, Secția de poliție din Orhei a comunicat că faptele din plângere nu sunt adevărate. Pe 21 martie 2008, a fost înaintată o nouă plângere către Procuratura raionului Orhei. Aceasta a rămas fără urmări.

La 9 noiembrie 2007, Mihail Ciobanu, preotul ortodox din satul Cîrpești, i-a agresat verbal pe martorii iehoviști Timotei și Natalia Onofrei. Ciobanu i-a amenințat cu violența, le-a cerut să arate autorizația care le permite să-și desfășoare activitățile și i-a avertizat să plece din sat, afirmând că în caz contrar, vor fi confrunțați cu oamenii adunți să li se opună. O plângere a fost depusă la secția de poliție a raionului Cantemir pe 7 decembrie 2007. Apoi, pe 3 aprilie 2008, o plângere a fost depusă la procuratura raionului Cantemir. Pe 29 mai 2008, Secția de poliție din Cantemir a declarat că faptele sunt parțial confirmate, iar Ciobanu a primit un avertisment oficial în legătură cu comportamentul său.

Pe 3 decembrie 2007, Toma Lungu, preotul ortodox din satul Puhăceni, i-a îmbrâncit pe stradă pe martorii lui Iehova Sergiu Pavalache și Petru Ipate. Apoi i-a insultat și i-a amenințat cu violența, dacă nu pleacă din sat și nu încetează să le vorbească sătenilor despre religia lor. O plângere a fost depusă la Secția de poliție a raionului Anenii Noi, în ziua de 24 decembrie 2007. Pe 18 ianuarie 2008, Secția de poliție din Anenii Noi a declarat că Toma Lungu a fost avertizat oficial să nu mai comită astfel de abateri.

La 15 februarie 2009, martorii iehoviști Banari Vitalie și Tomiță Ion au fost agresați de Simeon Onofrei, primarul satului Zăicana (Criuleni), care le-a interzis activitatea și i-a amenințat cu violența, dacă nu pleacă imediat din sat. O plângere a fost depusă la secția de poliție a raionului Criuleni pe 9 martie 2009.

Pe 3 iulie 2008, lui Tacu Constantin și Tudor Burac li s-a interzis să-și desfășoare activitatea în satul Copanca (Căușeni). Iliev Mihail, membru în Sfatul Satului, a explicat că Sfatul Satului Copanca adoptase o hotărâre prin care se interzice activitatea altor religii în satul Copanca. La 1 octombrie 2008, Procuratura raionului Căușeni a decis că funcționarii locali din Copanca nu au interzis activitatea Martorilor lui Iehova și, ca atare, nu li se poate intenta proces penal.

Pe 29 noiembrie 2008, iehovistele Natalia Croitor and Oxana Verhovetchi au fost oprite de primarul satului Copanca (raionul Căușeni), care le-a interzis activitatea și le-a explicat că s-au strâns 2.000 de semnături din partea celor care se opun activității Martorilor lui Iehova. La 24 decembrie 2008, o plângere a fost depusă la Procuratura raionului Căușeni, în care se cerea adoptarea unor măsuri administrative împotriva primarului satului, pentru obstrucționarea activităților unei organizații religioase. Pe 24 martie 2009, procurorul a respins plângerea. Pe 1 aprilie 2009, a fost depusă o plângere la Judecătoria raionului Căușeni, cerându-se anularea ordinului procurorului. La 5 mai 2009, Judecătoria raionului Căușeni a anulat ordinul procurorului și a dispus ca plângerea să fie analizată în continuare. Nu s-au mai semnalat alte urmări.

Pe 9 iulie 2008, iehovistele Alexandra Machedonschi și Olesea Lisac au fost agresate pe stradă în Chișinău de preotul ortodox Gavriliță Severin, care le-a distrus publicațiile religioase și a vorbit împotriva Martorilor lui Iehova. Despre Severin s-a mai raportat, de asemenea, că-i atacase și pe martorii iehoviști Oleg Vrînceanu și Sergiu Pintili, în ziua de 20 august 2008 și pe Nina Fedorencu, la 26 septembrie 2008. Poliția locală a fost înștiințată, dar nu s-au semnalat alte urmări.

Pe 2 ianuarie 2009, credincioasele iehoviste Angela Gherasim și Liliana Petrașcu au fost agresate verbal de preotul ortodox Iulian Rață din satul Lucășeuca, care le-a obstrucționat activitatea și le-a spus că este împuternicit să distrugă organizația Martorii lui Iehova. Plângerea depusă la procuratura raionului și la judecătoria raională a fost respinsă.

Pe 6 februarie 2009, iehovistele Olga Spac și Alina Țigănaș au fost agresate în satul Tudora de un grup de oameni, care le-au intimidat cu arme de foc și le-au amenințat cu violența, dacă-și continuă activitatea în sat. Poliția locală a reacționat la plângerile Martorilor lui Iehova prin închiderea cazului, pe motiv că nu s-au comis contravenții penale sau administrative.

Pe 2 noiembrie 2008, martorii Veaceslav Laba și Iosif Ivanov au fost agresați de preotul ortodox Ion Lunic din satul Bardar împreună cu un grup de circa 30 de persoane, care i-au insultat, i-au amenințat cu distrugerea bunurilor din proprietatea lor și le-au interzis să intre în sat pentru a-și desfășura activitatea religioasă. Procuratura raionului Ialoveni a respins plângerile Martorilor lui Iehova, dar, pe 27 martie 2009, Judecătoria raionului Ialoveni a răsturnat hotărârea procurorului raional și a ordonat reanalizarea reclamației.

Pe 29 martie 2009, iehoviștii Andrei Ciuș și Denis Reabaconi au fost asaltați de Lunic Ioana, soția preotului ortodox din satul Bardar, împreună cu un grup de trei persoane, care i-au insultat, i-au amenințat cu violența și le-au interzis să intre în sat pentru a-și desfășura activitatea religioasă. Pe 17 aprilie 2009, a fost făcută o reclamație la Procuratura raionului Ialoveni.

Pe 22 decembrie 2008, preotul ortodox Veaceslav Maxim le-a asaltat verbal pe Galina Duluță și Mariana Dontu, care predicau în public în satul Taraclia de Salcie, amenințându-le cu moartea. Pe 12 ianuarie 2009, Maxim a trântit-o la pământ pe Galina Duluță, a luat-o de păr și a târât-o pe jos. Apoi a udat-o cu apă și a insultat-o, strigându-i obscenități. În urma atacului, Duluță nu s-a mai putut ridica de jos din cauza unei dureri la un picior. După reclamații, Maxim a fost convocat la poliție, unde, chiar și în prezența autorităților, a continuat să țipe la credincioasele iehoviste. La 22 ianuarie 2009, Judecătoria orașului Cahul a analizat cazul și, găsindu-l pe Maxim vinovat de „huliganism simplu”, l-a amendat cu 200 de lei moldovenești (20 de dolari americani).

Spre deosebire de anul precedent, BOB nu a mai semnalat cazuri de verificare a enoriașilor la slujbele religioase sau a conducătorilor Bisericii în birourile lor. În vara lui 2008, Inspekția Muncii a efectuat percheziții în birourile BOB la cererea

lui Vladimir Țurcanu, care era atunci președintele Comisiei Parlamentare pentru Problemele Juridice, Numiri și Imunități. Țurcanu și-a bazat cererea pe informații neîntemeiate, care susțineau că Vlad Cubreacov, membru al parlamentului din partea Partidului Popular Creștin Democrat, este angajat al BOB.

Pe 26 decembrie 2007, Mitropolitul Basarabiei Petru Păduraru, care deține pașaport diplomatic românesc, a fost reținut timp de două ore la un punct de trecere a frontierei cu România, a fost percheziționat și i s-a cerut să semneze o declarație că nu transportă droguri.

În urma criticilor aduse de președintele Voronin Mitropoliei Basarabiei în decembrie 2007, BOB a raportat că, la scurtă vreme după aceea, ofițeri de poliție sau alți ofițeri de securitate i-au vizitat pe cei mai mulți dintre preoții BOB, acasă sau în biserică, și i-au avertizat că pot fi pedepsiți pentru „erezii românești”. De asemenea, se semnalează că autoritățile le-au spus preoților BOB că părăsirea Mitropoliei Basarabiei și trecerea lor la BOM le-ar aduce multe avantaje.

Ofițeri de poliție, securitate și imigrație au continuat să-i viziteze din când în când, pentru a le verifica identitatea, pe credincioșii musulmani, după rugăciunile de vineri, făcând înregistrări video cu credincioșii și cerându-le să se prezinte la sediul poliției ca să explice natura activităților lor. Un purtător de cuvânt al Ligii Islamice pentru Predică și Îndrumare a spus că prezența la slujbe a scăzut mult ca urmare a faptului că credincioșii se simt intimidati. Purtătorul de cuvânt a mai adăugat că autoritățile au refuzat să aloce în cimitire sectoare separate pentru înmormântările musulmane și cer ca musulmanii să cumpere câte două locuri în cimitirele obișnuite, așa încât corpul decedatului să poată fi orientat către Kaaba [cubul sfânt din Mecca], spre deosebire de orientarea est-vest folosită în cimitirele ortodoxe. Autoritățile nu permit ca femeile musulmane să se fotografieze cu batic pe cap pentru fotografiile oficiale – cărți sau buletine de identitate, pașapoarte etc. Unii funcționari publici le-au spus câtorva femei musulmane să plece din țară, deși au cetățenie moldoveană. Alți credincioși musulmani au raportat că au fost brucși de poliție în drum spre serviciul religios.

Pastorul Bisericii Evangheliei Întregi a Mântuitorului Hristos, înregistrată în 1995, a reclamat permanentele verificări ale documentelor și credincioșilor de către autoritățile transnistrene.

Pe 4 decembrie 2007, autoritățile transnistrene l-au amendat pe un pastor baptist independent cu 55 de ruble transnistrene (6,60 dolari americani) pentru că nu le-a permis executorilor judecătorești să intre în casa sa ca să-i confişte diverse bunuri

personale în vederea plătirii unor amenzi anterioare, aplicate pentru că nu-și înregistrase biserica.

Pe 8 octombrie 2007, ofițeri ai Ministerului Securității Statului din Transnistria au arestat câțiva membri ai organizației Misiunea Protestantă Viața Nouă, în timp ce se pregăteau să distribuie exemplare ale unei reviste creștine în fața Universității „Taras Șevcenko” din Tiraspol. Ofițerii au confiscat 800 de exemplare ale revistei și mașina conducătorului misiunii. Mai târziu, conducătorul a fost amendat cu 1.167 de ruble transnistrene (139 de dolari americani) pentru vina de a fi introdus în zonă literatură de contrabandă. Pe 17 octombrie, ofițerii i-au restituit mașina dar nu și revistele.

Nu s-a raportat existența de deținuți sau persoane reținute pe motive religioase în țară.

Convertiri religioase forțate

Nu s-au raportat cazuri de convertire religioasă forțată, nici convertiri de minori cetățeni americani, care să fi fost răpiți sau transportați ilegal din SUA și nici cazuri în care cetățenilor americani minori nu li s-a permis întoarcerea în Statele Unite.

Îmbunătățiri și evoluții pozitive în respectarea libertății de credință

În aprilie 2008, Curtea de Apel din Chișinău a decis în favoarea Martorilor lui Iehova, care depuseseră, în martie 2008, o plângere cu privire la un număr de misionari cărora li se refuzase permisul de muncă. Ca urmare a acestei decizii, toți misionarii au primit drept de muncă.

Pe 9 februarie 2009, Comisia Guvernamentală Permanentă, înființată cu cinci luni înainte pentru executarea hotărârilor CEDO, a cerut guvernului să execute toate hotărârile CEDO luate în favoarea BOB, dar nu s-au înregistrat progrese privind executarea lor. De asemenea, comisia a cerut Ministerului Afacerilor Interne, Procuraturii Generale și Curții Supreme de Justiție să împiedice expulzarea activiștilor străini religioși, care desfășoară activități publice fără a-l informa mai întâi pe primarul local. Ca urmare, de când s-a făcut această cerere, nimeni nu a mai fost arestat sau acuzat pentru astfel de activități.

Pe 2 februarie 2009, Ministerul Justiției a adăugat două cursuri noi, ambele dedicate libertății religioase, la programele de învățământ ale Institutului Național al Justiției și a instituit seminariile aferente încă din primul semestru al lui 2009.

Ca urmare a unor discuții la masa rotundă, spijinite de Programul de Dezvoltare al Națiunilor Unite și ținute de reprezentanți ai guvernului și grupurilor religioase în ziua de 1 iulie 2008, guvernul a publicat pe site-ul Ministerului Justiției un ghid care prezintă legile și regulamentele ce reglementează înregistrarea cultelor religioase și a părților lor componente. Ghidul are 49 de pagini și dă exemple concrete cu tipul de documente care trebuie să fie depuse la înregistrare.

Partea a III-a – Cum este respectată libertatea de credință în societate

La 1 martie 2009, mai mulți vandali a pătruns în Sinagoga din Tighina, în regiunea Transnistriei, și au mâzgălit graffiti neonaziste pe pereți – au pângărit sulul Torei, au furat odoare de argint și au ars afișe. Poliția anchetează infracțiunea ca pe un caz de huliganism. Comunitatea evreiască încearcă să obțină restituirea completă a proprietății sale, iar unele ONG presupun că acest act de vandalism ar putea fi o formă de hărțuială legată de demersul comunității. La încheierea perioadei de timp din raport, nu s-au semnalat alte urmări.

Unele femei musulmane au declarat că au fost luate în derâdere la școală și la locul de muncă, pentru că poartă batic pe cap. Altele au raportat că profesorii universitari le-au picat la examen în mod arbitrar.

A continuat litigiul dintre Mitropolia Chișinăului și Mitropolia Basarabiei.

Partea a IV-a – Politica dusă de guvernul Statelor Unite

Ambasada Statelor Unite și-a exprimat îngrijorarea la cele mai înalte niveluri ale guvernului cu privire la greutățile permanente întâmpinate de unele grupuri religioase și a cerut ca procedura înregistrării să fie clarificată și simplificată.

Între 10 ianuarie și 1 februarie 2009, patru lideri religioși moldoveni, reprezentând BOB, două biserici protestante și credința Baha'i, au efectuat un tur al Statelor Unite, sponsorat de guvernul american. Vizitatorii s-au întâlnit cu grupuri religioase și laice din Statele Unite și au analizat rolul jucat de grupurile religioase în Statele Unite, în cooperarea interconfesională și în libertatea de credință.

În februarie 2009, Ambasadorul SUA a oferit cea de a treia recepție anuală în onoarea libertății de credință, găzduindu-i deopotrivă pe reprezentanții unor organizații religioase înregistrate și neînregistrate, inclusiv pe cei ai BOB, ai două grupuri islamice, ai Bisericii Unificării, ai unei sinagogi din Chișinău, ai Bisericii Apostolice Armenești, Bisericii Luterane, Bisericii Romano-Catolice, Bisericii Baptiste, ai unui seminar evanghelic și ai credinței Baha'i. A fost al doilea an la rând când niciun reprezentant al guvernului nu a participat. Ambasadorul i-a îndemnat pe participanți să-și continue eforturile de promovare a libertății și armoniei religioase.

Reprezentanții Ambasadei continuă să sprijine înregistrarea grupurilor religioase și obținerea de permis de înregistrare și de ședere de către activiștii străini pe tărâm religios în toată țara.